

Prva zrakoplovna pošta u V. Britaniji 1911. godine

Ako se sjećate priloga od prije nekoliko tjedana o prvoj službenoj avionskoj pošti na svijetu, 13. veljače 1911. u Indiji, morali biste se sjećati i imena čovjeka najodgovornijeg za to događanje: kapetan Walter S. Windham. Isti čovjek odgovoran je i za prvi prijenos pošte avionom u Velikoj Britaniji, koji se dogodio 9. rujna 1911. godine na relaciji Hendon (sjeverni London) - Windsor, Berkshire. Naime, vrativši se iz Indije, Windhamu se činilo kako bi se slični avionski prijenos pošte mogao organizirati kao dio proslave uz krunidbu kralja Geoga V, koja se održala 22. lipnja 1911. godine. Ideja je prihvaćena.

Prigodne dopisnice su poznate u četiri boje: crvenkastosmeđoj, tamno smeđoj, maslinastozelenoj i ljubičastoj boji. Prigodne omotnice su poznate u šest boja: ljubičasto-crvenoj, ljubičastosmeđoj, tamno zelenoj, tamno smeđoj, crvenkastosmeđoj i ljubičastoj boji. Na letovima iz Londona prema Windsoru korištene su dopisnice i omotnice svih boja, dok su na letovima iz Windsora prema Londonu korištene samo maslinasto-zelene i ljubičaste dopisnice i omotnice. Pri tome su ljubičaste dopisnice i omotnice bile privilegirane; vrlo rijetko su korištene.

Četiri pilota su angažirana za prvi avionski prijenos pošte u Velikoj Britaniji: Gustav Hamel, E.F. Driver, Clement Greswell i Claude Hubert. Za letove su pripremljena i četiri aviona: dva jednokrilca Bleriot i dva dvokrilac Farman. No, nakon što se Hubert prilikom jednog polijetanja srušio s avionom, uništivši avion i polomio obje noge, sudjelovanje u programu su nastavila tri pilota i tri aviona.

Prilikom prvih planiranja bio je predviđen prvi pokazni let 9. rujna iz Londona za Windsor, a nakon toga i svakodnevnih letovi od 11.-15. rujna na istoj ruti. Bio je pred-

viđen samo jedan povratni let na ruti Windsor-London, i to 16. rujna 1911. No, zbog loših vremenskih uvjeta planovi su se stalno mijenjali, a pošta prikupljena za avionski prijenos se gomilala. Tako je cijeli projekt, planiran samo do 16. rujna, morao biti produžen sve do 26. rujna 1911. godine.

Prvi pokazni let planiran za 9. rujna 1911. godine je održan, iako je zbog loših vremenskih uvjeta skoro otkazan. Kao pilot prvog leta bio je predviđen Clement Greswell, no zbog loših vremenskih i letačkih uvjeta odgovornost za let preuzeo je pilot Gustav Hamel, koji je u 16:50 na aerodromu Hendon preuzeo prvu vreću pošte tešku nešto više od 10.5 kg, u kojoj je bila samo privilegirana pošta s ljubičastim dopisnicama i omotnicama. U Windsor je sa aerodroma Hendon doletio je u 17:13h, uspješno sletio (istina ne na predviđenom mjestu), a put od 35km (21 milju) preletio je u 15 minuta. Po predaji pošte Hamel se uspješno avionom vratio u London.

Ukupno je održano 16 letova na ruti London-Windsor i preneseno je 37 vreća s poštom ukupne težine 420 kg. Na ruti Windsor-London održana su 4 leta i prenesene su 4 vreće s poštom težine 40,5 kg.

Obilježavajući 100. obljetnicu avionske pošte na ruti London-Windsor-London britanska poštanska administracija 9. rujna, dakle točno na 100. obljetnicu događanja, izdaje spomen-blok sa 4 poštanske marke koje su reprodukcija autentičnih fotografija s događanja prije 100 godina: pilota Hamela kako prima prvu poštansku vreću na prvom letu 9. rujna iz Londona, pilota Hamela u kabini svog Bleriot XI jednokrilca na pisti aerodroma Hendon, prizemljen avion u Windsoru, pilota Clementa Greswella.

(Željko Stefanović)